Колись у морі, серденько моє, жив собі Кит, і він їв рибу. Їв він скумбрію, ставриду, оселедці, паламиду, скатів, крабів, і бичків, і міног, і судачків, окунів ковтав горбатих, часом і акул зубатих, камбалу, кету, севрюгу, і мурену, і білугу, і горбушу, й осетрів, і вертких-в'юнких вугрів. Всіх риб, які тільки стрічалися в усьому-всенькому морі, він хапав і ковтав — ось так! І от нарешті геть на все море зосталася лише одна маленька рибка, і то була мала Хитрунка Рибка, і плавала вона за правим китовим вухом, так що Кит не міг її спіймати. Тоді Кит зіп'явся на хвіст і сказав:

— Я голодний!

А мала Хитрунка Рибка озвалася хитрим голоском:

— О благородний, великодушний звіре з родини Китових, чи не траплялося тобі куштувати Людини?

— Ні,— відповів Кит.— А яка вона?

— Смачна,— сказала мала Хитрунка Рибка.— Смачна, тільки йоржиста.

— То знайди мені кілька штук,— наказав Кит і, махнувши хвостом, спінив усе море.

— Для початку стане й однієї,— сказала Хитрунка Рибка.— Якщо ти попливеш до п'ятдесятого градуса північної широти й сорокового градуса західної довготи (це така чаклунська примова), там, якраз посеред моря, на плоту, ти побачиш Моряка а розбитого корабля, а на ньому тільки й одягу, що сині полотняні штани та підтяжки (не забувай про підтяжки, моє серденько?), а в руках у нього складання ніж, а сам вік, скажу тобі щиро, навдивовижу мудрий та винахідливий чоловік.

Отож Кит плив і плив, що було сили, до п'ятдесятого градуса північної широти та сорокового градуса західної довготи, і там, якраз посеред моря, на плоту, побачив одного й самого самісінького Моряка з розбитого корабля, а на ньому тільки й одягу, що сині полотняні штани (не забувай же про підтяжки, моє серденько!), а в руках у нього складаний ніж, і той Моряк бовтав у воді ногами. (Йому мама дозволяла бовтати у воді ногами, а то б він школи цього не робив, через те, що був навдивовижу мудрий і винахідливий чоловік.)

Отут Кит роззявив свою пащу — ширте, ширше й ще ширше, аж мало не до хвоста, та й проковтнув Моряка з розбитого корабля разом з плотом, на якому той сидів, разом з його синіми полотняними штанями, разом підтяжками (про які не можна забувати!) і з великим складаним ножем. Він послав усе це одним-єдиним ковтком у своє тепле, темне, глибоке черево, а тоді плямкнув губами — ось так! — і тричі крутнувся на своєму хвості.

Та тільки-но Моряк, навдивовижу мудрий і винахідливий чоловік, опинився в теплому, темному, глибокому китовому череві, він почав там стрибати, скакати, потім танцювати, далі взявся гупать і щосили тупати, потім кричати, жалісно зітхати, дико верещати, вовком завивати, брикавсь, мов коняка, гавкав, мов собака, потім сідав, потім лягав, брався співати, потім гарчати, потім ревіти, кулаками бити, бігав, штовхався, навіть, кусався, падав, вставав і знов починав проробляти все спочатку, аж поки той Кит відчув себе погано і змучився як слід. (А про підтяжки ти пам'ятаєш?)

Отоді вже Кит і сказав Хитрунці Рибці:

— Ця людина страшенно йоржиста, і від неї на мене напала гикавка. Що ж я маю робити?

— Накажи їй вилізти геть,— порадила Хитрунка Рибка.

І Кит гукнув у власне черево до Моряка з розбитого корабля:

— Виходь на волю та поводься пристойно. На мене напала гикавка.

— Е, ні! — відповів Моряк.— Ти хочеш так, а я інак. Одвези мене до рідних берегів, до білих скель Альбіону, а там я вже подумаю, виходити мені чи ні.

І він узявся гицати ще дужче у теплому, темному, глибокому китовому череві.

— Краще одвези його додому,— порадила Китові Хитрунка Рибка.— Я ж застерігала тебе, що це навдивовижу мудрий і винахідливий чоловік.

І Кит поплив, поплив і поплив, працюючи плавцями та хвостом так швидко, як тільки дозволяла йому гикавка. І ось нарешті він побачив Морякові рідні береги та білі скелі Альбіону, й вискочив до половини на прибережну мілину, й роззявив свою пащу — ширше, ширше й ще ширше, а далі сказав:

— Тут пересадка на Вінчестер, Ашуело, Нашуа, Кін та станції по дорозі на Фітчбург.

І тільки він сказав Фітч..., як Моряк вийшов із його пащі. Та поки Кит плив, Моряк, що справді був навдивовижу мудрий і винахідливий чоловік, узяв свій великий складаний ніж, поколов пліт на паліччя, поскладав те паліччя навхрест і міцно зв'язав його своїми підтяжками (тепер ти знаєш, серденько, чому не можна було забувати про підтяжки!), і, отак зробивши грати, щільно й глибоко загнав їх у китову горлянку, і там вони й застряли! А по тому ще проказав двовірша, якого, серденько, може, тобі не доводилось чути, так от послухай:

Я всадив тобі в горлянку грати,

Щоб не міг ти вже людей ковтати!

Бо Моряк був до того ж ір-лан-дець!

І ступив він на прибережну рінь, і подався додому, до рідної мами, яка дозволяла йому бовтати у воді ногами. А згодом він одружився та й зажив щасливо. І Кит так само. Але від того дня, як йому в горлянці поставили грати, котрих він не міг ні викашляти, ні проковтнути, Кит уже не їв нічого, крім дуже, дуже дрібної рибки.

Ось чому теперішні кити ніколи не ковтають ані дорослих людей, ані малих дітей.

А ота мала Хитрунка Рибка втекла і сховалася в мулі під порогом екватора. Вона боялася, що, може, Кит розгнівався на неї.

Моряк забрав додому свій великий складений ніж. Він зійшов на берег у своїх синіх полотняних штанях. Але підтяжок, звісно, на ньому не було, бо ними він зв'язав грати.

Тут і кінець оцій казочці.

Якщо в вікнах кають

Зелена пітьма

І хвилі злітають

До труб;

Якщо валиться в прірву

То ніс, то корма

І спочинку нікому й нічому нема,

А слуга, що розносить

Суп,

Несподівано падає

В куб;

Якщо мама твоя у тривозі

І у неї голівка болить,

Якщо няня твоя на підлозі

Непритомна і хвора лежить;

Якщо ти неодягнений, босий,

І голодний, і простоволосий;

Якщо всім пасажирам

Скоріше бажається в порт,—

Значить, ти пропливаєш

(Ти вже й сам, певно, знаєш!)

Сорок вест

(Пам'ятаєш?)

І п'ятдесят

Норд[1].

[1] Сорок вест і п'ятдесят норд — тобто сорок градусів західної довготи і п'ятдесят градусів північної широти, про які мовиться у казці. Не забудьте розшукати це місце на географічній карті!